

5. Kohlberg L. Education for Justice: A Modern Statement of the Platonic View / Lawrence Kohlberg // Moral Education, ed. Nancy F. Sizer and Theodore R. Sizer. Cambridge, Mass. : Harvard University Press, 1970.
6. Kohlberg, Lawrence. From Is to Ought: How to Commit the Naturalistic Fallacy and Get Away with It in the Study of Moral Development. / Lawrence Kohlberg // In Cognitive Development and Epistemology, ed. Theodore Mischel.

КУЗНЕЦОВА О. О. Филологическо-мировоззренческие принципы моралистической концепции Л. Кольберга.

В статье рассматриваются некоторые воззрения американского философа, психолога и дидакта Л. Кольберга относительно процессов формирования моральных устоев личности.

Ключевые слова: философия морали, справедливость, выбор, дидактика морали, воспитания нравственности, мораль и возраст.

KUZNETSOVA O. O. World philological-view principles of moral conception of L. Kol'berga.

The Paper presents L. Kolberg's study of sources & conditions of Moral development, Moral Stages & the Idea of Justice. L. Kolberg very interested in the Philosophy of Education for Justice.

Keywords: philosophy of moral, justice, choice, didactics of moral, educations of morality, moral and age.

Лисенко О. Ю.
Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця

ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ, ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПРОВІЗОРІВ

У статті розглянуто проблему формування професійно-орієнтованих компетентностей майбутніх провізорів під час вивчення профільних дисциплін. Наведено результати анкетування студентів, щодо доцільності виконання індивідуальних завдань, а також застосування практики їх самооцінювання.

Ключові слова: компетенція, система додипломної підготовки провізорів, професійно-орієнтовані компетентності провізорів, індивідуальні завдання, самооцінювання студентів.

Компетенція (від латинського *competere* – досягаю, відповідаю, підхожу) характеризує знання та досвід певної особи у визначеній сфері, окреслює коло повноважень, нормативно наданих певній організації чи посадовій особі [1].

Вперше термін “компетенція” було вжито американським вченим-психологом Д. МакКлелландом у статті “Вимірювання компетентності проти вимірювання інтелекту”, в якій описано недосконалість традиційних академічних тестувань щодо перевірки розумових здібностей на етапі прогнозування рівня ефективності виконання певних професійних обов’язків працівниками; методом критерійних вибірок виявлено закономірну наявність

особливих особистісних характеристик, що вирізняють успішних працівників; представлено ефективність роботи у вигляді функції від компетенцій особистості [2].

Значний внесок у визначення компетенцій належить Л. та С. Спенсерам, якими було означено компетенцію, як базову якість індивідуума, що має причинне відношення до ефективного та/або особливого виконання роботи, рівень якого визначається певними критеріями; класифіковано компетенції на поверхневі (знання, навички і вміння) та глибинні компетенції (якості, риси, мотиви, самообраз); узагальнено досвід провідних дослідників у Словнику компетенцій [3, 4].

Поширення інформації щодо основоположного значення особистісних компетенцій працівників у процесі їх професійної діяльності зумовило необхідність формування системи їх ефективного виховання упродовж навчання – реалізації компетентнісного підходу в освіті.

На теренах пострадянського простору ідею впровадження компетентнісного підходу в освіті вперше було висвітлено в роботах В. Болотова, В. Сєрикова, І. Зімньої, О. Лебедева, О. Новикова, Ю. Татура, А. Хуторського та інших.

Так, І. Зімня визначаючи сутність компетентнісного підходу, вказує на те, що результат освіти – це сама людина, котра пройшла навчання в певній освітній системі [5].

На думку Ю. Татур, компетентність постає інтегральною характеристикою людини, визначаючи її бажання та здатність реалізувати свій потенціал, тобто здобуті знання, уміння, досвід, особистісні якості, для успішної діяльності в певній галузі [6].

Механізм реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі досліджено у роботах вчених Н. Баловсяк, Н. Болюбаш, О. Дубасенюк, Н. Ничкало, О. Овчарук, О. Пометун та інших.

Так, О. Овчарук, розглядаючи поняття ключової компетентності, пріоритетними механізмами формування професійних вмінь визначає демократичні принципи й індивідуалізм у процесі організації навчання [7].

Що стосується професійної підготовки провізорів, то значущість особистісних характеристик персоналу, необхідність їх розвитку та виховання у процесі фахової підготовки, доцільність запровадження компетентнісного підходу у процесі навчання розкрито у роботах В. Ряженова, Л. Жаркова, І. Раздорська, З. Мнушко, М. Пономаренка, В. Москаленка, Л. Галій та ін.

Зокрема, в роботах Л. Жаркова представлено двадцять чотири особистісні характеристики, що мають бути притаманні особі завідувача аптеки, для ефективного виконання покладених професійних обов'язків [8].

І. Раздорською запропоновано визначати професійну придатність

фармацевтичних працівників за сімома показниками, зокрема професійна компетентність, психічні риси, етичні характеристики, уміння мислити, ставлення до роботи, а також наявними трудовими стимулами [9].

В. Москаленко зазначає, що у процесі професійної підготовки фармацевтичних кадрів компетентність постає інтегральною характеристикою та включає в себе здатність належно виконувати професійні функції [10].

Таким чином, очевидним постає, що організація ефективного процесу підготовки майбутніх провізорів потребує реалізації складного комплексу спеціальних заходів, координованих керівництвом вищого навчального закладу, відповідно до цілей та завдань проваджуваної освітньої політики, шляхом послідовної реалізації комплексу навчальних та виховних заходів, спрямованих на цілісну підготовку особистості майбутніх провізорів [11].

В умовах тотальної комерціалізації фармацевтичної галузі, все більшого значення набуває виховання студентської молоді шляхом міжособистісного спілкування з викладачем, як фактору формування сучасної генерації високосвідомих фахівців фармацевтичного сектору, які б не лише відповідали високим національним та міжнародним стандартам щодо глибоких фахових знань, засвоєних професійних навичок та вмінь, ширини медичного світогляду, але й демонстрували високі ідеали національної самосвідомості, почуття патріотизму та суспільної моралі, утверджували принципи здорового способу життя та активної громадянської позиції.

З цією метою, процес навчання у вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладах має бути адаптований не лише до інтелектуального, а й до когнітивного розвитку молоді, методи навчання повинні ґрунтуватися на сприйнятті та розумінні оточуючого світу, вихованні норм культури та духовних цінностей.

З огляду на стрімкий розвиток світової фармацевтичної науки, оновлення вимог Навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст” кваліфікації “провізор” у вищих навчальних закладах України IV рівня акредитації, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров’я України від 07.12.2009 р. № 930 (зі змінами), та розширення робочих навчальних програм, все меншої уваги у процесі вивчення профільних дисциплін здобуває виховна складова, що є обов’язковим компонентом педагогічної діяльності та важливим елементом формування *необхідних професійно-орієнтованих компетентностей* майбутніх провізорів.

Метою нашого дослідження було теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності методики застосування індивідуальних завдань і механізму їх самооцінювання студентами, як елементу формування професійно-орієнтованих компетентностей провізорів

у процесі вивчення профільних дисциплін.

Особливого значення у процесі організації навчання набувають індивідуальні завдання для студентів, що передбачено Тимчасовою Інструкцією з оцінювання навчальної діяльності студентів при впровадженні кредитно-модульної системи організації навчального процесу відповідно до листів Міністерства охорони здоров'я України від 16.06.2005 р. № 08.01-22/1258 та від 21.01.2008 р. № 08.01-22/65, як фактор формування “енергії думки” – бажання мислити та долати інтелектуальні перепони, отримувати задоволення від розумової праці та розвитку [12].

Викладач, який виступає у ролі *партнера-організатора навчального процесу*, повинен спрямовувати свої педагогічні зусилля та інтелектуальні здібності на заохочення студентів до виконання творчих-індивідуальних завдань, як складової формування й усталення бажань і здатностей студентів до самоосвіти та самовдосконалення впродовж всього життя, потреби до розширення соціокультурного світогляду та професійних знань [13].

Індивідуальні завдання, що найчастіше виконуються у вигляді реферативних робіт, за темами дотичними до теми конкретного заняття, потребують представлення та захисту, забезпечуючи поле для виявлення, вираження та утвердження власних сил студентів, розкриття їх особистісної неповторності та творчих здібностей, опанування навичок ораторського мистецтва й ефективної комунікації.

В умовах інформатизації навчального процесу та робочих місць фармацевтичного персоналу, особливого значення набуває оволодіння майбутніми провізорами комп'ютерною та мультимедійною технікою, опанування навичок щодо візуалізації текстової інформації, її **гармонічного, доцільного та естетичного оформлення**, зокрема, шляхом створення та захисту презентацій, за матеріалами виконаних реферативних робіт, з використанням відповідного програмного забезпечення (**PowerPoint моцо**).

З метою заохочення студентів до виконання означених робіт, виховання лідерських якостей і почуття відповідальності серед майбутніх провізорів, нами запропоновано *механізм саморегуляції процесу оцінювання студентами виконуваних індивідуальних завдань* (рис. 1), що являє собою висвітлення власних думок кожним із представників студентського колективу, стосовно заслуханої доповіді, та відповідей наданих на питання, виставлення проміжних та сукупної оцінок, їх обґрунтування за кожним із попередньо визначених критеріїв (табл. 1).

Практична перевірка окресленого механізму самооцінювання виконуваних індивідуальних завдань, серед студентів Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, фармацевтичного

факультету, які навчаються за спеціальністю 7.12020101 – “фармація” під час практичних занять з дисципліни “Організація та економіка фармації”, за результатами порівняння середнього балу 38 представлених робіт, виставленого групою викладачів та колективом студентів академічної групи, свідчить про його об’єктивність (рис. 2), а також, ефективність використання даного механізму у якості мотиваційного елемента до створення доповідей та більш ретельного їх виконання, що було підтверджено результатами проведеного анкетування серед студентів (рис. 3).

Враховуючи вищезазначене, вважаємо, що запровадження запропонованого *алгоритму виконання індивідуальних завдань студентами-провізорами*, під час вивчення профільних фармацевтичних дисциплін (рис. 4), сприятиме формуванню професійно-орієнтованих компетентностей майбутніх провізорів, зокрема, почуття відповідальності за виконувану роботу, прагнення до самовдосконалення, професійного та гуманітарного розвитку, ефективних управлінських, комунікативних та консультативних навичок, та, як наслідок, оптимізації національної системи підготовки фармацевтичних кадрів і лікарського забезпечення населення.

Таблиця 1

Критерії оцінювання індивідуальних студентських завдань

№ з/п	ОЦІНЮВАНІ ПОКАЗНИКИ	КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ
1.	ВІДПОВІДНІСТЬ ПРЕДСТАВЛЕНОГО МАТЕРІАЛУ ЗАЯВЛЕНІЙ ТЕМІ РОБОТИ	1-10
2.	РОЗКРИТТЯ ЗМІСТУ РОБОТИ ТА ПРАВИЛЬНІСТЬ ТРАКТУВАННЯ РОЗГЛЯНУТИХ ПИТАНЬ	1-10
3.	НОВИЗНА ПОДАНИХ ДАНИХ ВІДНОСНО ПРОГРАМНОГО ОБСЯГУ МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ	1-10
4.	РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ	1-10
5.	МАЙСТЕРНІСТЬ У ВИКЛАДАННІ МАТЕРІАЛУ	1-10
6.	ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ ЗА ТЕМОЮ ДОПОВІДІ	1-10
СЕРЕДНІЙ РЕЗУЛЬТАТ ЗА ОЦІНЕНИМИ ПОКАЗНИКАМИ		6-60

Рис. 1. Механізм саморегуляції процесу оцінювання студентами-провізорами виконуваних індивідуальних завдань

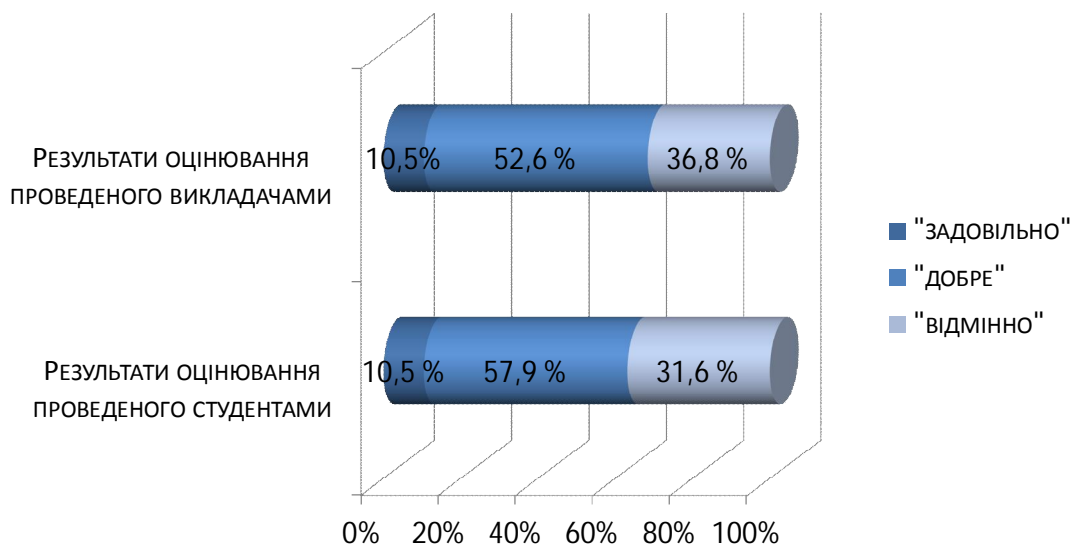
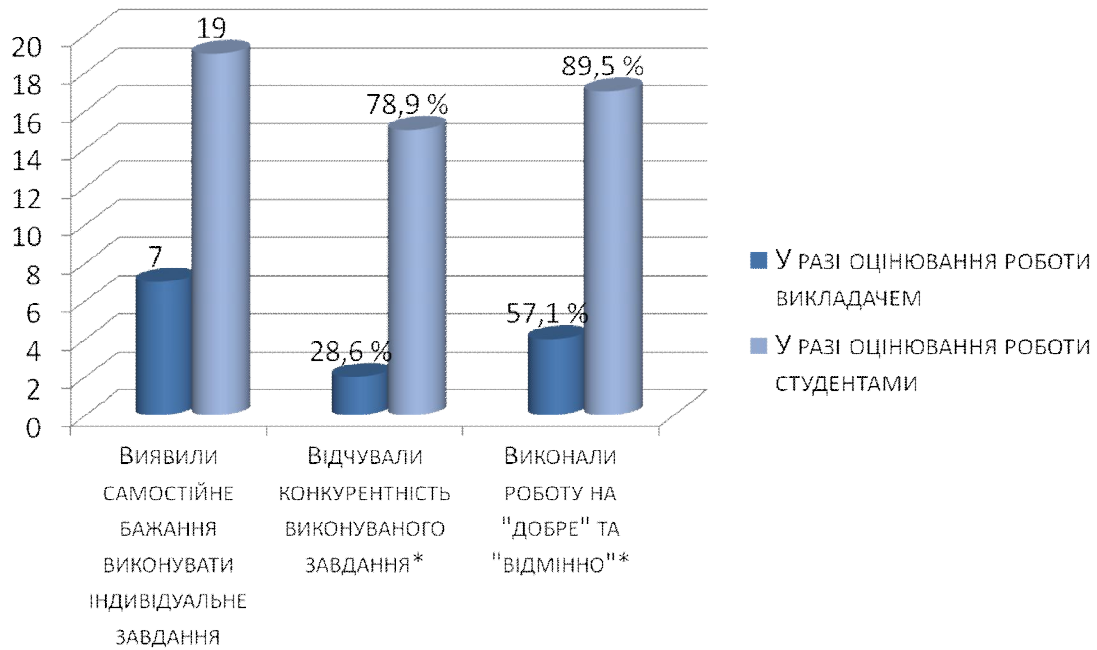

Рис. 2. Порівняльний аналіз результатів оцінювання, представлених індивідуальних завдань, колективом студентів академічної групи із контрольними показниками групи викладачів

* – з числа осіб, що виявили самостійне бажання виконувати індивідуальне завдання

Рис. 3. Результати анкетування студентів фармацевтичного факультету НМУ імені О. О. Богомольця щодо доцільності виконання та самооцінювання індивідуальних робіт при вивченні дисципліни "Організація та економіка фармації"

Рис. 4. Алгоритм виконання індивідуальних завдань студентами-провізорами

Використана література:

1. Советский энциклопедический словарь / А. М. Прохоров, М. С. Гиляров, Е. М. Жуков и др. – М. : Издательство “Советская энциклопедия”, 1979. – 1600 с.
2. McClelland D. C. Testing for Competence Rather Than for “Intelligence” [Text] / by D. C. McClelland // American Psychologist. – 1973. – Vol. 28. – № 1. – P. 1-14.
3. Галій Л. В. Наукове узагальнення зарубіжного досвіду визначення компетенцій персоналу / Л. В. Галій // Фармац. журн. – 2009. – № 2. – С. 40-44.
4. Спенсер С. Компетенции на работе / С. Спенсер, Л. Спенсер; пер. с англ. – М. : НИРРО, 2005. – 384 с.
5. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования [Текст] / И. А. Зимняя // Высшее образование. – 2003. – № 5. – С. 34-42 // РГГУ. – Режим доступа : <http://aspirant.rgu.ru/article.html?id=50758>.
6. Татур Ю. Г. Компетентность в структуре модели качества подготовки специалиста // Высшее образование сегодня. – 2004. – № 3. – С. 20-26.
7. Овчарук О. В. Развитие компетентного подхода : стратегічні орієнтири міжнародної спільноти // Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи / за заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – С. 6-15.
8. Жарков Л.В. О подборе руководящих работников аптек / Л. В. Жарков // Фармация. – 1984. – № 1. – С. 55-57.
9. Раздорская И. М. Вопросы выборности и оптимизации деятельности руководящих работников аптечных управлений / И. М. Раздорская // Фармация. – 1990. – № 4. – С. 43-45.
10. Москаленко В. Ф. Формування професійної компетентності майбутнього фармацевта в умовах кредитно-модульної системи освіти / В. Ф. Москаленко, І. В. Ніженковська, О. В. Вельчинська // Медична освіта. – 2011. – № 2. – С. 85-86.
11. Лысенко А. Ю. Компетентностный подход и студенческое самоуправление в организации высшего медицинского образования / А. Ю. Лысенко // Вестник РГМУ. – 2010. – Специальный выпуск № 2. – С. 406.
12. Сухомлинский В. А. Избранные произведения : в 5-ти т. / редкол. : А. Г. Дзевеин (пред.) и др. – К. : Рад. школа, 1979. – Т. 1. – 686 с.
13. Декларация тысячелетия ООН у сфері розвитку. – Нью-Йорк, 2000. – 23 с.

ЛЫСЕНКО А. Ю. Выполнение индивидуальных заданий, как элемент формирования профессионально-ориентированных компетентностей будущих провизоров.

В статье изложено проблему формирования профессионально-ориентированных компетентностей будущих провизоров при изучении профильных дисциплин. Представлено результаты анкетирования студентов о вопросах целесообразности выполнения индивидуальных заданий и применения практики их самооценки.

Ключевые слова: компетенция, система додипломной подготовки провизоров, профессионально-ориентированные компетентности провизоров, индивидуальные задания, самооценка студентов.

LYSENKO O. YU. Individual Assignments as an Element of Future Pharmacist's Professional-oriented Competence Formation.

In the article there is some information about problem of pharmacist's professional-oriented competence formation in a process of specialized subjects study; data about survey of students, about the necessity of individual task's and self-evaluation practice usage.

Keywords: competence, undergraduate training system of pharmacists, professional-oriented competence of pharmacists, individual tasks, student self-evaluation.